Temel Hak ve Özgürlükler — Deneme

Akıllı Soru · 05.11.2026 · 10 soru

I. 1215 tarihli Magna Carta, anayasa hukuku bakımından da önemli kabul edilen bir belgedir. II. 1689 tarihli İngiliz Yurttaş Hakları Beyannamesi, baskıcı hükûmet uygulamalarını yasa dışı saymasıyla öne çıkar. III. Sofizm, insan ve insan haklarına ilişkin hassasiyetleri felsefi düzlemde ilk kez dile getiren akım olarak anılır.

1. Yukarıdakilerden hangileri temel hak ve özgürlükler düşüncesinin tarihsel gelişimine katkı sağlayan örnekler arasında gösterilebilir?

A) Yalnız I

B) I ve II

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

2. 1982 Anayasası'nın devletin temel niteliklerini ve egemenliğe ilişkin hükümleri dikkate alındığında, aşağıdakilerden hangisi bu anayasal çerçeve içinde yer almaz?

A) Türkiye Devleti'nin bir Cumhuriyet olması

B) Türkiye Cumhuriyeti'nin demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olması

C) Egemenliğin kayıtsız şartsız Millete ait olması

D) Yasama yetkisinin Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce kullanılması

E) Yürütme yetkisinin Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne ait ve devredilemez olması

3. I. 1215 tarihli Magna Carta, insan hakları bakımından önemli görülen tarihî belgelerden biridir. II. 1689 tarihli İngiliz Yurttaş Hakları Beyannamesi, baskıcı hükûmet uygulamalarını yasa dışı saymasıyla öne çıkar. III. İnsan hakları terimi, yalnızca mevcut durumu anlatan betimleyici bir kavramdır. Yukarıdakilerden hangileri insan haklarının tarihsel gelişimi ve niteliğiyle ilgili doğru birer yargıdır?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) I ve II

D) II ve III

E) I, II ve III

4. 1982 Anayasası'na göre aşağıdakilerden hangisi yüksek mahkemelerden biri değildir?

A) Anayasa Mahkemesi

B) Danıştay

C) Yargıtay

D) Uyuşmazlık Mahkemesi

E) Sayıştay

5. "1215 tarihli bu belge, kralın yetkisini sınırlayan ilk metinlerden biri olarak anılır." Bu söz aşağıdaki belgelerden hangisini işaret eder?

A) Magna Carta

B) Medine Sözleşmesi

C) Kiros Silindiri

D) İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi

E) Virginia Haklar Beyannamesi

6. I. Herkes yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. II. Hiç kimse zorla çalıştırılamaz. III. Herkes kişi hürriyeti ve güvenliğine sahiptir. Yukarıdaki yargılardan hangileri doğrudur?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve II

E) I, II ve III

7. I. Olağanüstü hâllerde temel hak ve hürriyetlerin kullanılması kısmen veya tamamen durdurulabilir. II. Temel hak ve hürriyetler devredilmez niteliktedir. III. Herkes kişi hürriyeti ve güvenliğine sahiptir. Yukarıdaki yargılardan hangileri doğrudur?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve II

E) I, II ve III

8. Herkesin kişi hürriyeti ve güvenliğine sahip olduğunu belirten, 1982 Anayasası'ndaki hüküm aşağıdakilerden hangisidir?

A) Madde 17

B) Madde 18

C) Madde 19

D) Madde 20

E) Madde 21

9. 1982 Anayasası'nın 19. maddesinde “herkes” öznesiyle düzenlenen ve bireyin özgürlük alanını güvenceleyen hak aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kişi hürriyeti ve güvenliği

B) Özel hayatın gizliliği

C) Yaşama hakkı

D) Zorla çalıştırma yasağı

E) Temel hakların niteliği

10. 1982 Anayasası'nda temel hak ve hürriyetlerin niteliği bakımından aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

A) Kişiliğe bağlı olması

B) Dokunulmaz olması

C) Devredilmez olması

D) Vazgeçilmez olması

E) Süreli olması

Cevap Anahtarı

1. E	2. E	3. C	4. E	5. A
6. E	7. E	8. C	9. A	10. E

Çözümler

1. Üç öncül de kaynaklarda temel hak ve özgürlükler düşüncesinin tarihsel gelişimiyle ilişkili somut örnekler olarak yer alır. En güçlü çeldirici olan I ve II, belgeleri kapsasa da felsefi başlangıca işaret eden III numaralı öncülü dışarıda bıraktığı için eksiktir.

2. A, B, C ve D seçenekleri sırasıyla Anayasa'nın 1, 2, 6 ve 7. maddelerinde yer alan doğru ifadelerdir. E seçeneği ise ince kusur içerir; kaynaklarda yalnız yasama yetkisinin TBMM'ye ait ve devredilemez olduğu vardır, yürütme için böyle bir hüküm verilmemiştir.

3. I numaralı yargı, 1215 tarihli Magna Carta'nın insan hakları ve anayasa hukuku bakımından önemini doğru verir. II numaralı yargı da 1689 tarihli İngiliz Yurttaş Hakları Beyannamesi'nin baskıcı hükûmet uygulamalarını yasa dışı saymasıyla öne çıktığını belirtir. III numaralı yargı ise yanlıştır; çünkü insan hakları terimi olanı değil, olması gerekeni ifade eden normatif bir ideal taşır. En güçlü çeldirici E seçeneğidir; çünkü III. öncüldeki betimleyici nitelendirme, kaynaktaki bilgiye açıkça aykırıdır.

4. Anayasa Mahkemesi, Danıştay, Yargıtay ve Uyuşmazlık Mahkemesi yüksek mahkemeler arasında sayılır. Sayıştay ise denetim görevli bir kurumdur; yüksek mahkeme değildir. En güçlü çeldirici D seçeneğidir; Uyuşmazlık Mahkemesi yüksek mahkemedir, bu yüzden yanlış görünmez ama doğru değildir.

5. Sözde 1215 tarihi ve kralın yetkisini sınırlama vurgusu birlikte Magna Carta'yı işaret eder. En güçlü çeldirici D seçeneğidir; çünkü hak bildirisi niteliği taşısa da tarih ve tarihsel bağlam bakımından 1215 ile örtüşmez.

6. I. yargı Madde 17'deki, II. yargı Madde 18'deki, III. yargı ise Madde 19'daki düzenlemeyle doğrulanır. Bu nedenle üç yargı da doğrudur.

7. I. yargı Madde 15, II. yargı Madde 12, III. yargı ise Madde 19 tarafından doğrulanır. Bu üç anayasal düzenleme birlikte değerlendirildiğinde bütün yargılar doğrudur.

8. Kişi hürriyeti ve güvenliği Madde 19'da düzenlenmiştir. Madde 18 zorla çalıştırma yasağına, Madde 20 ise özel ve aile hayatına saygı hakkına ilişkindir.

9. 1982 Anayasası'nın 19. maddesi, herkesin kişi hürriyeti ve güvenliğine sahip olduğunu belirtir. Özel hayatın gizliliği 20. maddede, yaşama hakkı 17. maddede, zorla çalıştırma yasağı ise 18. maddede düzenlenmiştir.

10. Anayasa, temel hak ve hürriyetleri kişiliğe bağlı, dokunulmaz, devredilmez ve vazgeçilmez olarak nitelendirir. Bu nitelikler arasında hakların süreli olduğu yönünde bir ifade bulunmadığından E seçeneği doğru cevaptır.